

5.6. Võrdse kohtlemise printsüübid, läbipaistvus ja turumanipulatsioon

Vastavalt määrusele 715/2009 ja maagaasiseadusele on Elering kohustatud avalikustama turuosalistele kõik andmed, mis on vajalikud tõhusaks konkurentsiks ja turu tõhusaks toimimiseks. Elering pakub veebilehe kaudu kõikidele turuosalistele vajaminevat informatsiooni üheaegselt, läbipaistvalt ja kasutajasõbralikult, olles võrgu kasutajate suhtes erapooletu ning järgides võrdse kohtlemise põhimõtet.

Kuna Eesti gaasisüsteem on väike, siis turuareng ja suurema konkurentsi loomine toimub üksnes koostöös naaberriikide ja teiste põhivõrguettevõtjatega.

Määrus 715/2009 sätestab kõikidele Euroopa Liidu liikmesriikidele andmete avalikustamise tingimused, mida Elering oma veebilehel ka täidab.

Avalikustatavateks andmeteks on:

- gaasimõõtejaamade tegelike gaasivoogude andmed iga päeva kohta järgmisel päeval;
- piiriüleste asjaomaste punktide tegelikud rõhuandmed iga päev järgmisel päeval;
- gaasisüsteemi planeerimata katkestuste aeg ja mõju ulatus asjaomastes punktides kohe, kui info on teada süsteemihaldurile;
- gaasisüsteemi planeeritud katkestuse (sh hooldustööde) aeg ja ulatus kohe, kui info on teada süsteemihaldurile, aga hiljemalt 42 päeva enne katkestust;
- asjaomaste punktide tehniline ülekandevõimsus kummaski suunas 24 kuud ette iga päeva kohta;
- asjaomaste punktide lepinguline kindel ja katkestatav võimsus kummaski suunas 24 kuud ette iga päeva kohta;
- asjaomaste punktide saadaolev kindel ja katkestatav võimsus kummaski suunas 24 kuud ette iga päeva kohta;

- juriidiliselt kehtivad, vähemalt ühekuise kestusega rahuldamata taotlused kindla võimsuse teenuse reserveerimiseks, sh taotluste arv ja maht;
- teave järelturu tehingute kohta;
- bilansigaasi hind ja kogused;
- süsteemi mahuvaru;
- tingimused süsteemiga liitumiseks;
- süsteemi arengut ja varustuskindlust puudutavad andmed;
- ja palju muud, mis on turul olulised nii pika- kui ka lühiajalise planeerimise jaoks.

Kuna Euroopas toimub turgude integreerimine ja tekib üha rohkem võimalusi ka teiste riikide turul kauplemiseks, siis on oluline, et kõikidel Euroopa turuosalistel oleks võrdne juurdepääs andmetele. Euroopa Komisjoni määruse nr 715/2009 alusel ENTSO-G loodud Transparency Platform²⁰ alustas tööd 2014. aastal. Platvorm koondab endas kõigi Euroopa gaasisüsteemide andmeid ja on vabalt ligipääsetav kõigile inimestele.

ENTSO-G andmete avalikustamise platvorm võimaldab süsteemihalduril esitada ACER´le süsteemi üldandmeid määruse nr 1227/2011 (REMIT) ja 1348/2014 nimetatud korras. Nimetatud määrused reguleerivad energia (sh gaasi) hulgituru terviklikkust ja läbipaistvust ning kehtestab eeskirjad, mis keelavad energia hulгимүүgiturge mõjutavad kuritarvitused ja tagavad energia hulгимүүgiturgude nõuetekohase toimimise. Määruses nähakse ette, et järelevalvet energia hulгимүүgiturgude üle teostab ACER tihedas koostöös riiklike reguleerivate asutustega, milleks Eestis on Konkurentsiamet. REMIT rakendusaktis (määruses 1348/2014) loetletakse ACER-ile esitatavate energia hulгимүүgitoodete andmed ning täpselt andmete esitamise eeskirjad. Ühtlasi kehtestatakse sellega asjakohased kanalid andmete esitamiseks, sh aruannete esitamise tähtaeg ja sagedus. Lisaks süsteemihaldurile peavad ka kõik turuosalised, kas ise või läbi volitatud isiku (näiteks süsteemihaldur või börs), ACER-ile esitama informatsiooni kõigi hulgiturul tehtud tehingute kohta. Nende andmete alusel analüüsib ACER koostöös Konkurentsiametiga gaasi hulгимүүgiturul kauplemise reeglite rikkumist ning turumanipulatsiooni esinemist.

²⁰ <https://transparency.entsog.eu/>